

MEDICINA BOLA

KANCERSKA BOL

Podgorica,22.03.2021

Danko Živković

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Zašto uopšte pričamo o bolu ?

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

Sedare dolorem divinum opus est !

Božansko je delo ublažiti bol !

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

Veličina/Značaj Problema Podaci iz Evropskih Studija o Bolu

Survey of chronic pain in Europe: Prevalence, impact on daily life, and treatment

Harald Breivik a,*,1, Beverly Collett b, Vittorio Ventafridda c, Rob Cohen d, Derek Gallacher d

European Journal of Pain 10 (2006) 287-333

SURVEY ON CHRONIC PAIN 2017 DIAGNOSIS, TREATMENT AND IMPACT OF PAIN

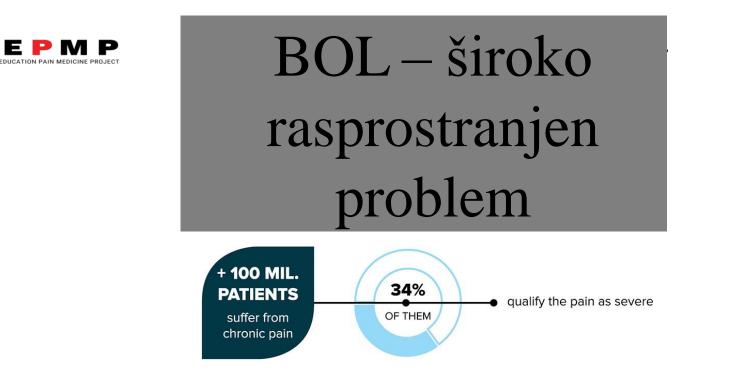
PAINALLIAN CE EUROPE JUNE2017

Fragrantni rezultati ukazuju na devastirajući uticaj HRONIČNOG BOLA

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Ukupna cijena posledica hroničnog bola se procjenjuje na oko 300 milijardi €

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

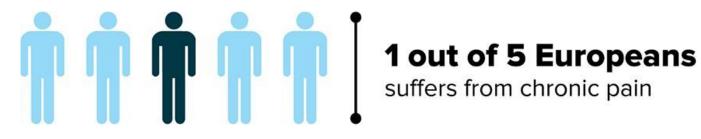

Co-funded by the Erasmus+ Programme the European

Strengthening Capacities for Higher Education of Pain Medicine in Western Balkan countries - HEPMP

Bol – Široko rasprostranjen problem

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

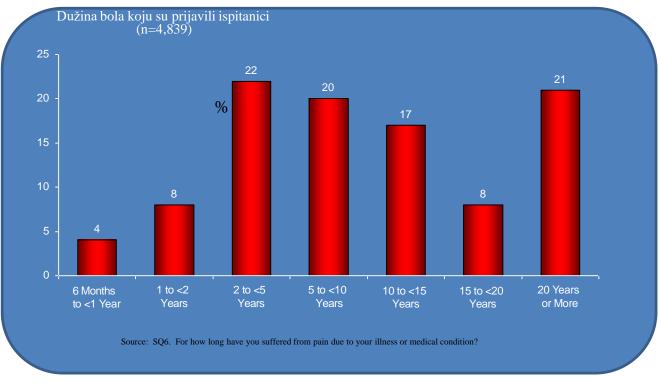

Pacijenti su prinuđeni da žive sa bolom

–U prosjeku žive sa hroničnim bolom oko 7 godina

– Petina pati od bola više od 20 godina

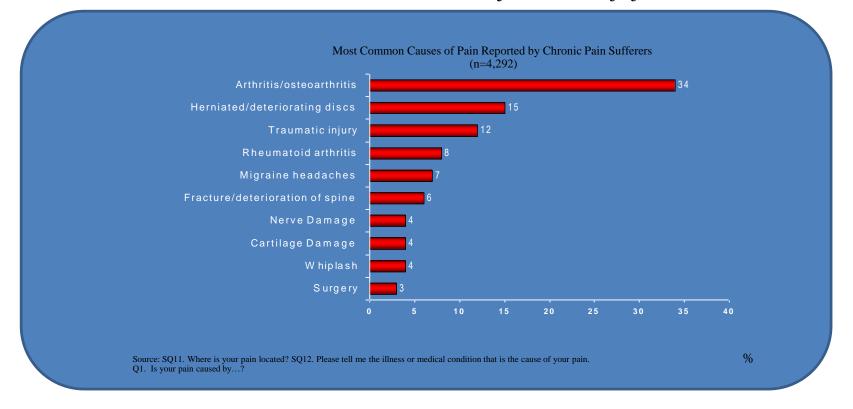
Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Gde ih to boli? – Najčešći uzrok hroničnog bola je arthritis / osteoarthritis (34%) – Najčešća lokacija je lumbalni bol

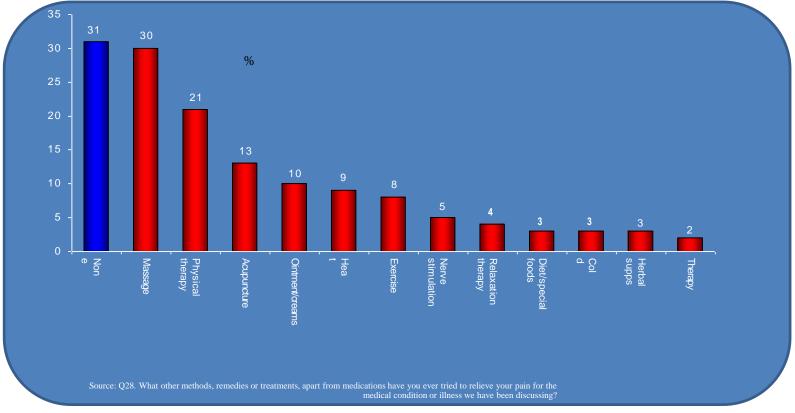
Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Alternativna Terapija

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

I može razoriti (opustošiti) život !

- HB ima nesporni uticaj na svakodnevni život
- Npr: podizanje, napor, spavanje i rad
- Jedna četvrtina (26%) misli da njihov bol ima uticaja na posao (zaposlenje)
- 15 radnih dana/god se gubi na bol
- 1 od 5 prijavljuje
 - Gubitak posla(19%)
 - Ili da mu je dijagnostikovana depresija kao posledica bola (21%)

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

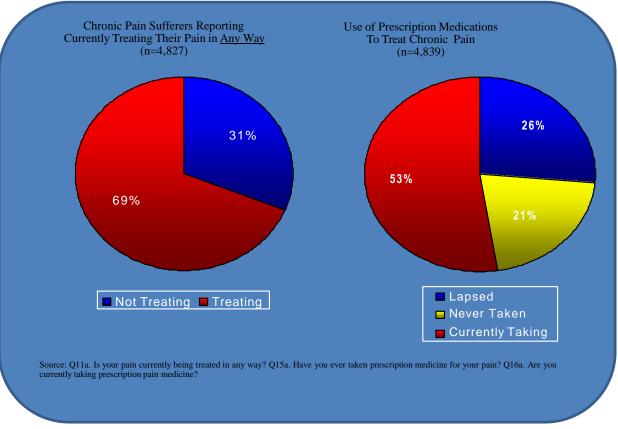

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

HEPMP

Strengthening Capacities for Higher Education of Pain Medicine in Western Balkan countries - HEPMP

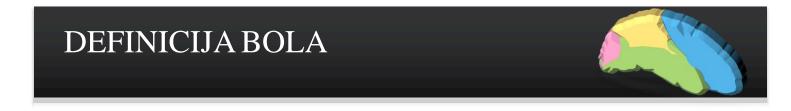
Upotreba ljekova

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

- bol je subjektivni osećaj koji je teško definisati
- The International Association for the Study of Pain (ISAP)

BOL je neprijatno senzorno ili emocionalno iskustvo udruženo sa aktuelnim ili BOL je neprijatno senzorno ili emocionalno iskustvo udruženo sa aktuelnim ili potencijalnim tkivnim oštećenjem, ili opisano terminima takvog oštećenja''.

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

The International Association for the Study of Pain (ISAP)

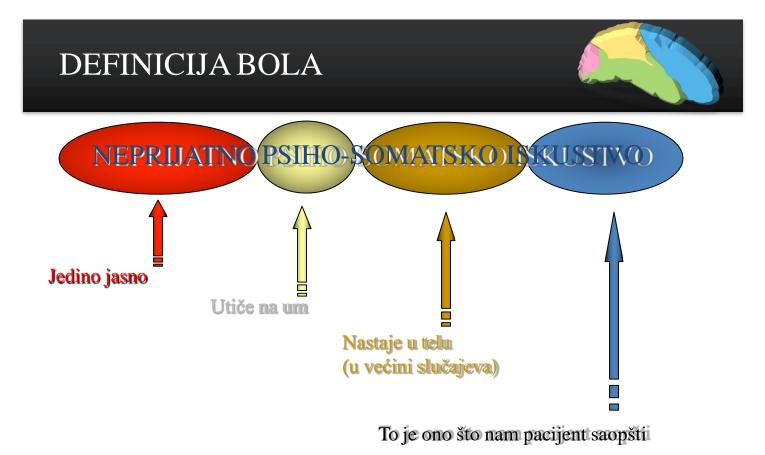
"BOL je neprijatno senzorno ili emocionalno iskustvo udruženo sa aktuelnim ili potencijalnim tkivnim oštećenjem, ili opisano terminima takvog oštećenja".

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

ŠTETNOST – BOL - PATNJA

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

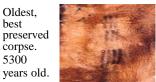
EVOLUCIJA ZNANJA O BOLU

- ČAK I SAMO NASTAJANJE MEDICINE SE MOŽE VEZATI ZA ٠ UKLANJANJE BOLA.
- Principi lečenja i razumevanja bola reflektuju samo razumevanje bolesti ٠ uopšte i lečenje u datom momentu.
- Teorije bola ٠
 - Utiču na način procene, praćenja i lečenja bola,
 - Kao i na nivo prioriteta koji je ovom problemu dodeljivan u _ praktičnom životu.

Iceman of the Alps - "Utze"

Oldest. best preserved corpse. 5300

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

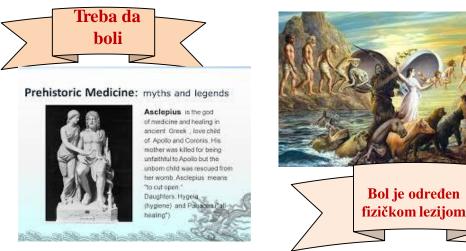

STAVOVI, VEROVANJA, PRAKSA

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

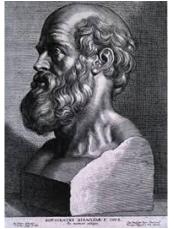

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Strengthening Capacities for Higher Education of Pain Medicine in Western Balkan countries - HEPMP

Hippocrates (c. 460 – c. 370 BC)

Aelius Galen ili Claudius Galen (<u>129</u> – c. 200 / c. 216)

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

1664 u spisu *Treatise of Man*, <u>René Descartes</u> teoretiše da je telo slično mašini, a bol je poremećaj koji putuje duž nerava dok ne dosegne mozak.

René Descartes

(31 Mart 1596 - 11 Februar 1650)

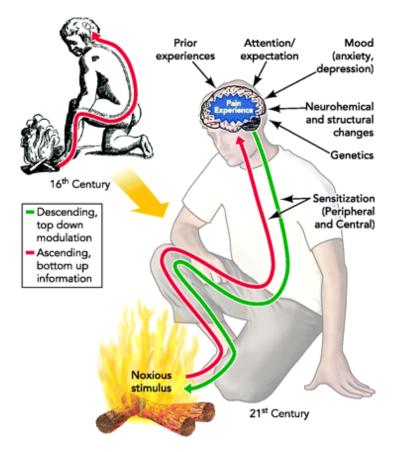
Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

HEP MP

Strengthening Capacities for Higher Education of Pain Medicine in Western Balkan countries - HEPMP

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"

Biomedikalni Model Bola

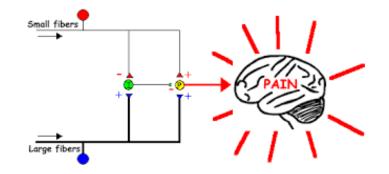

Teorija kontrole ulaza bola (Gate Control Theory of Pain)

- Ronald Melzack & Patrick Wall (1965)
- Različiti faktori u percepciji bola
- Melzackova istraživanja: "body-self neuromatrix"
- Kortikalni neuroplasticitet
- Značaj CNS & psiholoških faktora

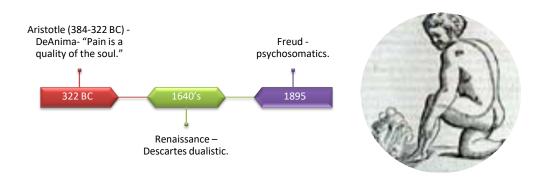

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Istorijski uticaji

Tokom vremena i kroz različite kulture, razumjevanje i ekspresija bola reflektuje važeći duh epohe

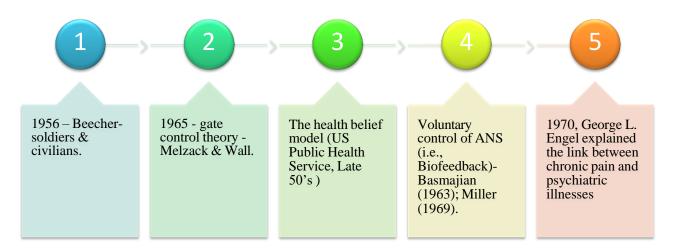
Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Nastanak Psihosomatske Medicine

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

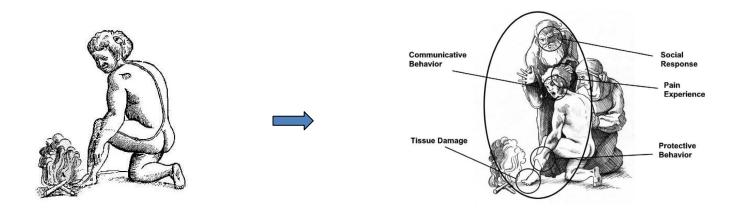

...mi nismo svoji dok god priroda, pod pritiskom, komanduje umu da pati sa telom.

Shakespeare, King Lear

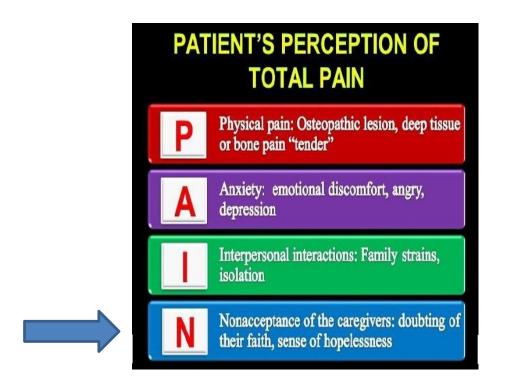

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

Madjar I: The lived experience of pain in the contexto of clinical practice. In Handbook of phenomenology an and medicine. Edited by Toombs S. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers; 2011. p:263-277.

"Da bi smo razumeli bol moramo razumeti osobu u bolu, a fenomenološki pristup nam može u tome pomoći. Ključ je u našoj pažnji prema životnom iskustvu osobe u boli, kao i u našoj spremnosti da individualno ili kao zdravstveni tim, naporno radimo sa našim pacijentima.

... afirmišući postupke koji omogućuju da se čuje i vrednuje glas pacijenta."

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

- Liječenje bola je podcijenjeno
- Bol je 5^{ti} vitalni znak
- "Bol" je pitanje ljudskih prava

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

Kako dalje?

Prvi korak - edukacija:

- Edukacija zdravstvenih radnika,
- Pacijenata,

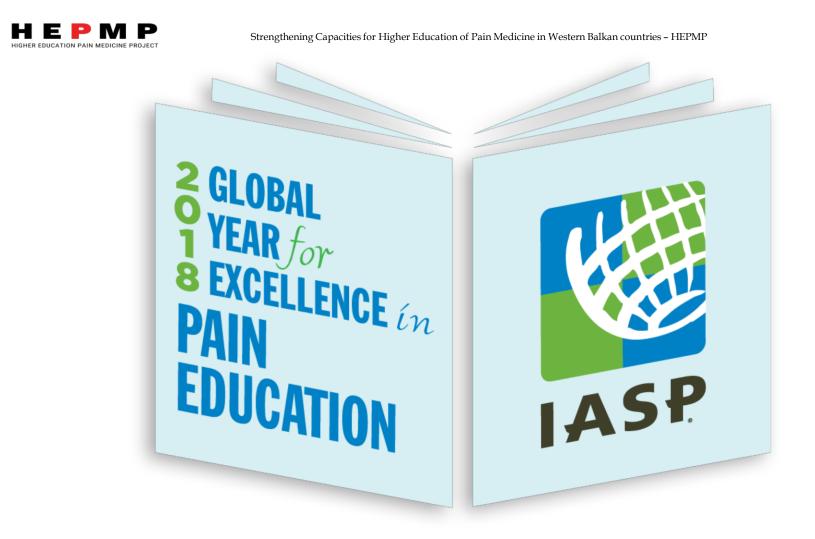

 Podizanje svesti opšte populacije (društva) o značaju problema bola i njegovom obimu, kroz kampanje borbe protiv bola.

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

Danko Živković University of Montenegro

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

University of Montenegro

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Home HEPMP Project
Activities and Outputs Documents Learning Materials Events Dissemination Forum Contact
Login

STRENGTHENING CAPACITIES FOR HIGHER EDUCATION OF PAIN MEDICINE IN WESTERN BALKAN COUNTRIES - HEPMP

PROJECT CONSORTIUM

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

Zašto HEPMP projekat?

- Bol je vjerojatno jedan od najstarijih i najuniverzalnijih oblika stresa i jedna od najranijih patnji čovječanstva
- Bol je pratilac mnogih bolesti i stanja :reumatoidni artritis , herpeticna neuralgia , degenerativna oboljenja kicmenog stuba , osteoartritis, AIDS , migrena , dijabeticna neuropatija kao i hronicna bol kod malignih oboljenja .
- Sa ekonomskog ugla posmatranja, procjenjuje se da su troškovi liječenja pacijenata sa hroničnim bolom veći od ukupnih troškova za liječenje kardijalnih bolenika, onkoloških i bolesnika oboljelih od AIDS-a.
- Hronična bolna stanja su čest uzročnik odsustvovanja sa posla i smanjene produktivnosti mnogih radnika .To je problem svake zajednice i ima negativni uticaj na kvalitet života pacijenata i njihovih porodica .

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Zašto HEPMP projekat?

- Uprkos naporima i činjenicama da je star koliko i čovječanstvo, bol nije dovoljno shvaćen niti je dobro kontrolisan
- Zdravstveni radnici kao i ukupna javnost imaju malu spoznaju o važnosti liječenja bola.
- Broj ljekara koji su obučeni za terapiju bola nije dovoljan.
- Moramo poboljšati znanje o bolu i podići svijest, kako kod profesionalaca – zdravstvenih radnika, tako i cjelokupnog društva, o značaju ovog problema.

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Strategy of the WHO - Health 2020

- The main aim of HEMP project is <u>to increase quality of education</u> in PM <u>in</u> order to contribute to the improvement of public health care services in PCs in line with the strategy of the World Health Organization in 2020 and its Health Priority area 3.
- <u>Priority area 3. consider strength of people-centred health systems</u>, public health capacity and emergency preparedness, surveillance and response.
- One of the priorities of the strategy Health 2020 is <u>improvement of the quality</u> of medical services and continuously adapt to changing patterns of disease.

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

HEPMP- ciljevi

- Jačanje kapaciteta u visokom obrazovanju, u oblasti medicine bola u zemljama Zapadnog Balkana
- Razvoj i formiranja servisa za medicinu bola sa obučenim i kvalifikovanim kadrom
- Podrška u razvoju kurikuluma medicina bola na osnovnim studijama kao i uspostavljanja obrazovnog programa u vidu specijalizacije.
- Uspostaviti akademsku mrežu i poboljšati profesionalnu saradnju koje pružaju nove tehnologije (internet, telemedicina)...

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

EU partnerske institucije

University of Florence, Italy

University of Ljubljana, Slovenia

University of Rijeka, Croatia

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

Zadaci na projektu

- Pomoći u analizi trenutne situacije u oblasti medicine bola u zemljama Zapadnog Balkana
- Definisatanje mogućih promjena koje bi poboljšale i uvele novi nastavni predmet medicina bola u osnovnim i poslediplomskim studijama.
- Obuka nastavnog osoblja iz zemalja Zapadnog Balkana u zemljama Evropske unije.

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Universities of Partner countries

University of Belgrade

University of Kragujevac

University of Banja Luka

University of Montenegro

UCHC Dr. Dragisa Misovic - Dedinje, Belgrade

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Zadaci Univerziteta zemalja partnera -

- Osavremeniti postojeći nastavni plan i program iz medicine bola.
- Koordinirati postojeće programe poslediplomskog obrazovanja iz oblasti medicine bola sa nastavnim planom i programom Evropske federacije za bol (EFIC).
- Razviti modul predavanja za osnovne studije MEDICINA BOLA
- Razviti veb platformu za medjusobno učenje i komunikaciju za zdravstvene radnike koji se bave medicinom bola
- Organizovati kurseve MEDICNA BOLA za ljekare iz primarne zdravstvene zaštite.
- Uspostaviti akademsku mrežu zdravstvenih radnika i Univerziteta iz oblasti medicina bola.

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

DSS Dipartimento di Scienze della Salute

MEETING PROGRAM

НЕРМР

HIGHER EDUCATION OF PAIN MEDICINE IN WESTERN

BALKAN COUNTRIES

SEPTEMBER 13-17, 2018

University of Florence, Department of Health Sciences (DSS)

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

Kancerska bol

Prof.dr Danko Živković

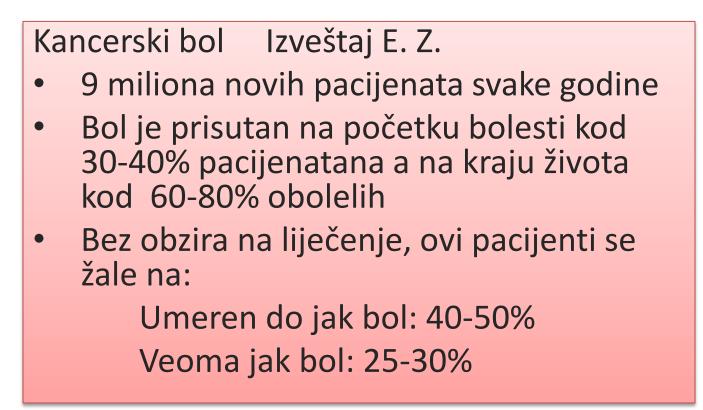
Podgorica 23.12.2020

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Kancerski bol -koliko je zastupljen ?

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Liječenje bola kod starijih pacijenata sa karcinomom (zastupljenost)

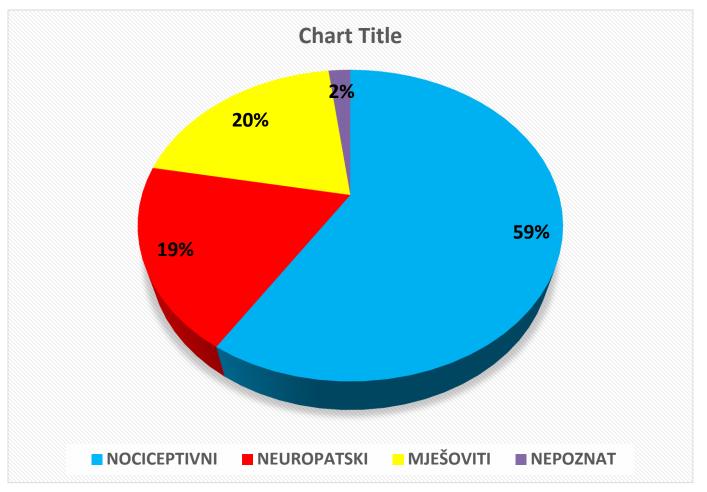
- Dnevni bol 25-40% pacijenata
- Bez terapije: 26%
- Morfijum i drugi opioidi: 26%
- 13% pct. >85 dobija terapiju

vs 38% pct. 65-74 god.

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Etiološka podjela kancerske boli

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Opšti principi terapije kancerskog bola – ciljevi njege

- 1. Produženje preživljavanja
- 2. Optimizacija komfora
- 3. Optimalno funkcionisanje
- 4. Odsustvo bola

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Lokalizacija tumora i procenat pacijenata sa bolom

Lokalizacija tumora	Procenat pacijenata sa bolom (%)
Kosti	85-100
Usna duplja	60-80
Dojka	35-65
Pluća	45-85
Stomak	60-75
Kolon i rektum	50-95
Prostata	40-75
Limfoma	15-20

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Uzroci i posledice hroicnog kancerskog bola

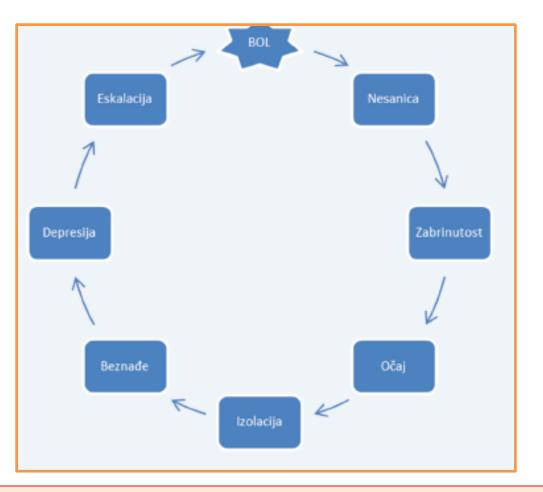
UZROCI	POSLEDICE
Antineoplastična terapija (hemoterapija, hormonska terapija, imunotrapija, radia- ciona terapija)	Mukozitis, neuropatije, enteritis, proktitis, cistitis, artralgija, mialgija, angina, difuzni koštani bol, Flare sindrom, palmar-plantar erythrody- sesthesia
Procedure	Post lumbalne pukciona glavobolja, bol posle biopsije, bol posle ter- apijskih intervencija (na primer paracenteze, plasiranja torakalnog drena, plasiranja stenta, vascularne embolizacije)
Povezano sa oboljenjem	Krvarenje u tumor, patološke frakture, obstrukcija ili perforacija šupljeg organa, venska tromboembolija

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Heliks bola

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Hijararhija opštih principa terapije

- 1 Individualna terapija za svakog bolesnika
- 2 Dati prednost kauzalnoj (uzročnoj) terapiji u odnosu na simptomatsku

3 Dati prednost loklnoj terapiji u odnosu na sistemsku

- 4 Primeniti sistemsku terapiju prema SZO "analgetskim stepenicama"
- 5 Usaglasiti terapiju i sa vodičima palijativne medicine
- 6 Od samog početka primeniti fizikalnu terapiju i psihološko savetovanje

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Početna evaluacija bola može započeti sa PQRST karakteristikama:

- P (*Palliative factors* = Palijativni faktori): Šta utiče na smanjenje bola?
- Q (Quality = Kvalitet): Opišite kakav je bol.
- R (Radiation = Radijacija): Da li se širi?'
- S (Severity = Jačina): Koliko je jak bol?
- T (*Temporal* = Vremenski factor): Da li je stalno prisutan ili se povremeno javlja? Dve najvažnije stvari koje dobijamo iz razgovora sa bolesnikom su opis bola i jačina bola.

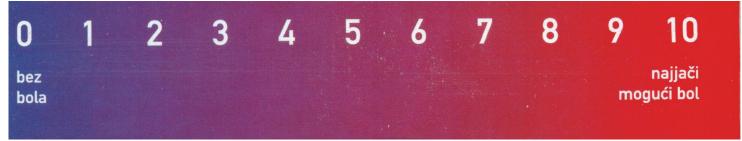
Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

Unidimenzionalne skale bola

Numerička skala (NRS)

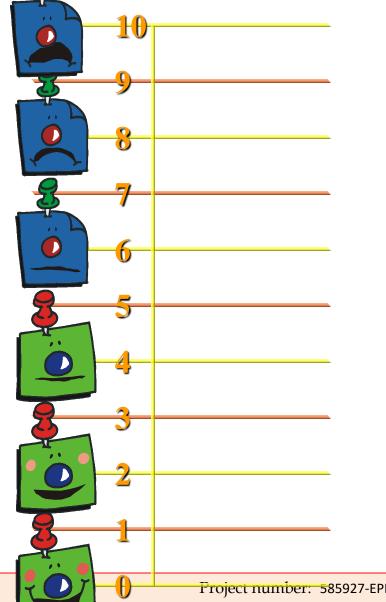
Verbalno opisna skala (SDS)

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

Unidimenzionalne skale bola

Pain faces scale

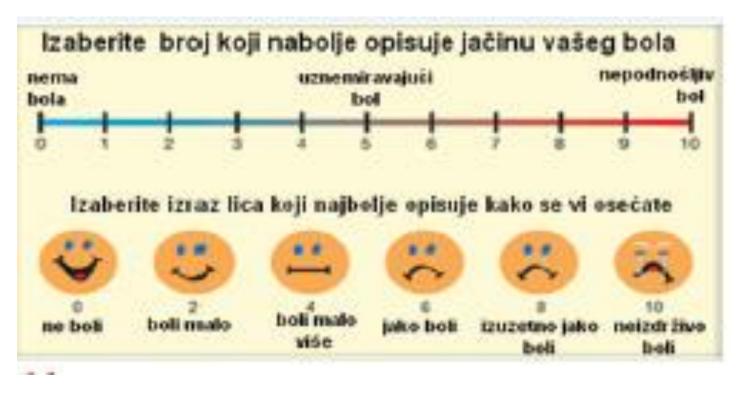
Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Erasmus+ Programme of the European Union

Co-funded by the

Slika izraza lica koja opisuje jačinu bola

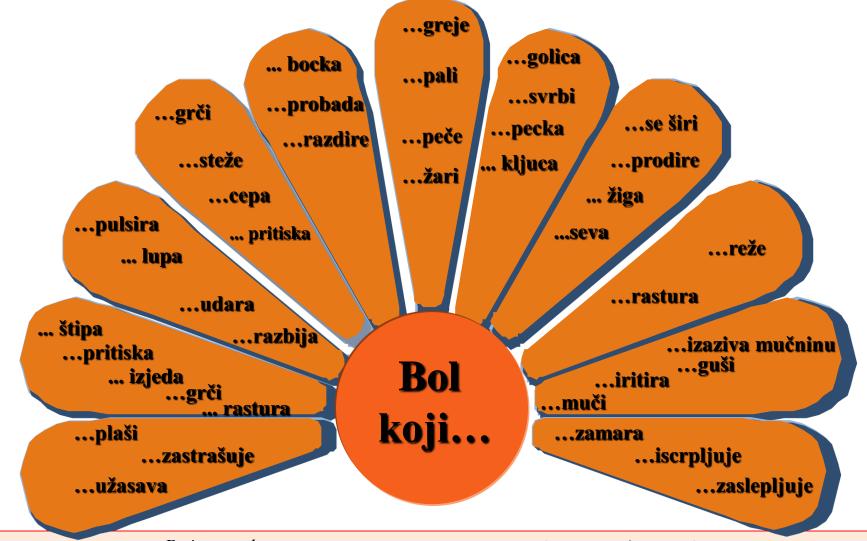

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

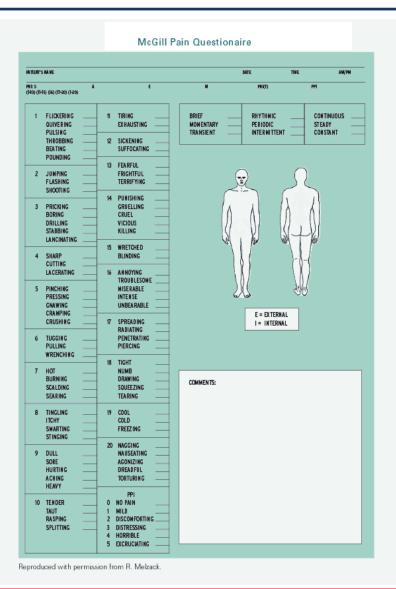
Multidimenzionalna skala bola

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Multidimenzionalna skala bola

"McGill-ova skala"

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

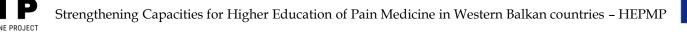

ukoliko se bol pojačava, prelazi se na sljedeću analgetsku stepenicu

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

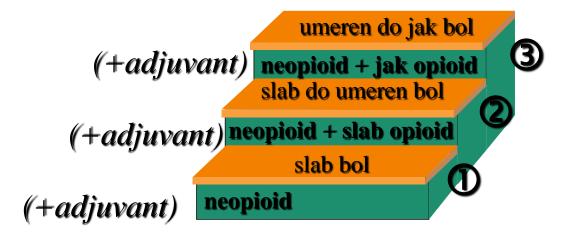
Stepenasta farmakoterapija WHO

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

- 1. Antidepresivi
- 2. Antikonvulzivi
- 3. Lokalni antestetici
- 4. Neuroleptici
- 5. Kortikosteroidi
- 6. Mišićni relaksanti
- 7. Bisfosfonati

- koanalgetici
- za tretman neželjenih dejstava
- ne daju se rutinski
- indikovani kod specifičnih potreba pacijenata

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Farmakoterapija bola prema WHO

1. Neopioidni analgetici (NSAID-diklofenak, indometacin; ibuprofen, ketoprofen, naproksen, piroksikam...)

2. Opioidi -slabi - tramadol, kodein, dihidrokodein -jaki - agonisti - parcijalni agonisti

- agonist-antagonist

3. Adjuvanti

Potrošnja opioida je mjera standarda liječenja hroničnog bola!

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

NEOPIOIDNI ANALGETICI

-za blage bolove

OPREZ !

-nekritička upotreba

-neopravdano visoke doze

-neželjena dejstva (GIT tegobe)

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)

Kada opioidi?

nezadovoljavajući efekat neopioidnih analgetika

OPIOIDNA TERAPIJA

- smanjenje bola u 80% slučajeva
- treba da spriječi napad bola
- jednostavno doziranje
- terapija se određuje za svakog pacijenta ponaosob

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

JAKI OPIOIDI

AGONISTI Morfin, Transdermalni fentanil Metadon Oksikodon Hidromorfon

PARCIJALNI AGONISTI Buprenorfin

MJEŠOVITI AGONISTI/ANTAGON Pentazocin Butorfanol

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

OPIOIDI PROTIV BLAGIH I UMERENIH BOLOVA

"slabi opioidi"

lijek	pojedinačne doze (mg/p.o.)	interval doziranja (h)
kodein (lek izbora SZO)	30 - 60	4
tramadol	50 - 100*	4-6, 12*

*odnosi se na formulacije sa produženim dejstvom

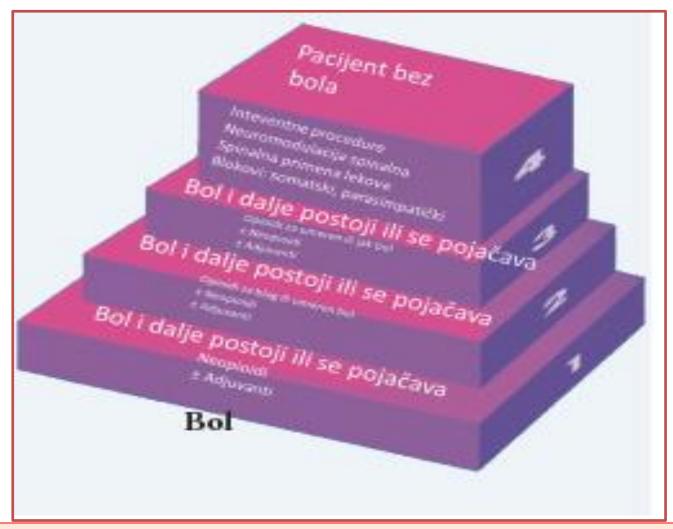
Ljekovi "2. stepenice" nisu farmakološki neophodni

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

I..... cetvrta stepenica !

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Strengthening Capacities for Higher Education of Pain Medicine in Western Balkan countries - HEPMP

Dobar ljekar liječi bolest; Veliki ljekar liječi pacijenta u bolesti. –Sir William Osler, oko 1900

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 - 3109 / 001 - 001)